
OCW Hoofdlijnnota Publieke Omroep, 5 oktober 2007: Samenvatting en commentaar OLON

De brief (*kamerstuk 31 200 VIII Nr. 14, paragraaf 5, pag. 19-21, zie www.olon.nl*) gaat over de hele publieke omroep met nadruk op landelijke publieke omroep, maar de beleidsvoornemens hebben ook vaak indirecte gevolgen voor publieke lokale omroep. De nota is inzake publieke lokale omroep als volgt samen te vatten:

1. *Samenwerking*: de minister stelt dat lokale omroepen door samenwerking aan kracht kunnen winnen. De geringe schaalgrootte nu zou ook nadelen hebben. Hij zal gaan onderzoeken of het model van 'streekomroep' waarde heeft.
2. *Multimediaal*: misschien is multimediaal werken juist voor lokale omroep belangrijk omdat op deze schaal al allerlei nieuwe mogelijkheden zijn voor interactiviteit en dialoog met burgers. Veel omroepen zijn daar al goed in, stelt de minister.
3. *Programmavoorschrift*: de minister wil onderzoeken of een andere invulling hiervan wenselijk en mogelijk is.
4. *Multicultureel*: voor multiculturele radio (FunX) en tv-producties (MTNL) voor de vier grote steden blijft gezamenlijk bekostiging door rijk en vier gemeenten.
5. *Digitalisering*: nogmaals bevestigt de minister dat de overgang naar digitale doorgifte via kabel in de Multimediewet wordt geregeld. Daarnaast heeft de minister ook aandacht voor de toegankelijkheid en vindbaarheid van publieke lokale omroep: dat komt aan de orde in de nota over omroepdistributie, die later door EZ en OCW uitgebracht wordt.

Commentaar OLON

1. *Samenwerking*: de OLON wil graag aan dit onderzoek meewerken en daarvoor ondermeer gegevens uit KLO-onderzoek (zie bijv. NSS*Interview 2005) ter beschikking stellen. Wel constateert de OLON duidelijke belemmeringen voor samenwerking en/of vorming van streekomroepen:
 - a - Veel van de 65 omroepen, die nu voor meer dan één gemeente uitzenden, worden geconfronteerd met de gevolgen van de inadequate financieringsregeling: in de afzonderlijke gemeenten worden ze geconfronteerd met verschillende subsidievoorwaarden: termijnen, voorschriften en bedragen. Gemeenten zien vaak geen taak voor het financieren van een 'streekomroep' die een duidelijke binding met de eigen gemeente ontbeert.
 - b - Het aantal 'streekomroepen' is al jaren redelijk constant en betreft hoofdzakelijk omroepen voor twee gemeenten (41 van de 66). In de praktijk blijkt het gemiddeld aantal inwoners van 'streekomroepen' nauwelijks groter dan het aantal inwoners bij omroepen, die één gemeente bedienen (61 versus 51 duizend).
 - c - Als extra waarde naast de 'reguliere' publieke omroepwaarden wordt deelname door actieve burgers aan lokale omroepen, vaak op basis van vrijwilligheid, expliciet erkend. In het onderzoek moet daarom ook aandacht zijn voor de interactiviteit met en participatie van burgers aan lokale omroep in relatie tot schaalgrootte.
 - d - De nadelen van geringe schaalgrootte worden niet aangegeven. Maar in eerdere uitingen van het ministerie (en in de beantwoording van de recente kamervragen inzake toegang tot digitale kabelpakketten) blijkt de opvatting te heersen dat er relatief veel lokale omroepen zouden zijn en dat zou lastig zijn als het gaat om beschikbaarheid van capaciteit op omroepnetwerken. Onze reactie hierop is altijd: vanuit Den Haag lijken het er veel (*bijna 300 !*), maar een Nederlandse burger heeft slechts één lokale omroep tussen vele *tientallen andere* landelijke en regionale publieke en commerciële omroepen: wat is dan veel..... Maar door bij het ontwerpen van nieuwe omroepnetwerken *vooraf* geen rekening te houden met 'kleine' aanbieders ontstaat *achteraf* een probleem.
2. *Multimediaal*: zie ook hierboven onder 1.c: als multimediale toepassingen bij uitstek passen bij lokale omroep, zou bij de verdeling van de extra landelijke middelen, die voor digitalisering en nieuwe omroepdiensten beschikbaar komen, juist ook lokale omroep daarvoor in aanmerking moeten komen. Helaas ontbreekt ook deze logische gevolgtrekking.
3. *Programmavoorschrift*: de OLON juicht deze stap toe. Het programmavoorschrift, en dan met name de ICE-norm zoals die door het Commissariaat sinds ongeveer 1998 wordt toegepast, past niet meer in het tijdperk van multimediale media. Er zou meer gekeken kunnen worden naar de *deelnemers* aan lokale publieke multimediatebedrijven: zijn bestuur en medewerkers hoofdzakelijk woonachtig in het verzorgingsgebied, en naar het *aandeel lokale producties*: worden de multimediale omroepproducties lokaal en specifiek voor de betreffende gemeente of gemeenten geproduceerd? Voor het overige zou de publieke lokale omroep moeten aantonen dat het totale multimediale omroepproduct bijdraagt aan de verwezenlijking van de publieke doelstellingen. Voor de individuele kanalen zou duidelijk te maken moeten zijn in hoeverre die kanalen qua programmering duidelijk te onderscheiden zijn van *commerciële* programmering. Buiten Nederland zijn goede voorbeelden van waarborging van het specifieke lokale publieke karakter: Ierland, Frankrijk, Hongarije.

4. *Multicultureel*: de OLON erkent de waarde van FunX en MTNL voor de vier grote steden. We zijn van mening dat soortgelijke projecten als onderdeel van bestaande lokale omroepen voor dezelfde ondersteuning in aanmerking moeten komen. Tevens dienen dergelijke programma's, gericht op doelgroepen, voor extra distributiemiddelen in aanmerking te komen.

5. *Digitalisering*: de OLON is ontstemd over het tempo van regelgeving inzake de doorgifte via digitale kabel. Terwijl lokale omroep al duidelijk achterloopt ten opzichte van de regionale en landelijke omroep, lijkt het tempo voor en de inhoud van de regeling voor toegang toch juist op die twee laatste omroepvormen afgestemd te worden. Inmiddels is ruim 30% van de kabelhuishoudens digitaal en daarnaast is nog eens zo'n 15% afhankelijk van satelliet en DVB-T. Het aantal aansluitingen op analoge kabelnetten is daarnaast tot ruim onder 90% gedaald. Voor publieke lokale omroep is daarom specifieke toegangsregelgeving snel nodig en van levensbelang. Speciale aandacht voor juist lokale omroep, omdat daar de problemen zijn, komt tegemoet aan de 'proportionaliteits' die Europese regelgeving inzake must carry vereist. Ook vereist EU-regelgeving dat de maatregelen noodzakelijk zijn: in het geval van publieke lokale omroep is daarover geen twijfel meer mogelijk. Omdat de landelijke en regionale omroepen al tot digitale netwerken toegang hebben, ontbreekt daar wel de noodzaak tot must carry maatregelen. De OLON is verheugd over de aandacht voor toegankelijkheid en vindbaarheid van publieke lokale omroep: in het zich steeds breder en diverser ontwikkelende medialandschap zijn dat nieuwe kernwaarden.

Wat de OLON mist

- Er is geen aandacht voor de financieringsproblemen bij lokale omroepen. Publieke landelijke omroepen krijgen extra middelen, publieke regionale omroepen ruimer toegang tot het Stimuleringsfonds. Het lijkt erop dat de rijksoverheid de bestaande situatie van onderfinanciering uit rijksmiddelen wil bevriezen. Op allerlei terreinen wordt van lokale omroep hetzelfde verwacht als landelijke en regionale omroep, maar terwijl deze beide omroepvormen (op verschillende wijze) voor een belangrijk deel uit landelijke publieke middelen worden gefinancierd, blijft de rijksfinanciering van lokale omroepen beperkt tot een ongeoormerkte jaarlijkse storting van 7,5 miljoen in het Gemeentefonds. Dat is aangetoond te weinig: de OLON heeft in 2003 voor het ministerie van OCW berekend dat minstens omstreeks 40 miljoen jaarlijks extra nodig is. Ook de systematiek werkt aangetoond niet goed: tweederde van de publieke lokale omroepen ontvangt niets tot minder dan hun eigen gemeenten ontvangen via de rijksstorting in het Gemeentefonds. De minister constateert, in het verlengde van het Commissariaat, dat lokale omroepen moeite hebben aan de wettelijke eisen te voldoen. De conclusie dat extra publieke middelen wel eens aan de oplossing zouden kunnen bijdragen, ligt voor de hand maar wordt zorgvuldig vermeden.
- De OLON heeft aangedrongen op mogelijkheden voor digitale ethertv voor publieke lokale omroepen. Deze nota was een uitgelezen kans om aan te kondigen dat dit ook meegenomen zal worden in de aangekondigde distributienota.
- Lokale omroepen moeten, evenals regionale omroepen en onder dezelfde voorwaarden, toegang krijgen tot het Stimuleringsfonds Nederlandse Culturele Omroepproducties. Ook op lokaal niveau verdienen bijzondere en relatief dure vernieuwende producties voor klein publiek, zoals oorspronkelijk drama, kunstzinnige documentaires en programma's over kunst en cultuur, prikkeling en bewaking.
- De minister verzuimt om expliciet aan te geven dat verbindingen tussen publieke omroepvormen wenselijk zijn: zie WRR hierover. Op terreinen zoals burgerschap, mediawijsheid en educatie zijn tal van synergetische voordelen hiervan te bedenken. De samenwerking tussen landelijke en lokale publieke omroepen zou kunnen worden bevorderd door daar, binnen de extra middelen voor publieke landelijke omroepen, fondsen voor te reserveren.

OLON-Nijmegen, 15 oktober 2007